



16.

## Przekazywanie wiedzy i umiejętności drugiemu człowiekowi w życzliwy sposób

### I. PROSPEKT WARTOŚCI

#### 1.1. CEL OGÓLNY

Rozwój moralny



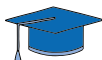
#### 1.2. CEL SZCZEGÓŁOWY

Zdolność do pomocy innym



#### 1.3. CEL WYCHOWAWCZY

Umiejętność dzielenia się swoimi talentami i owocami pracy



#### 1.4. PROPONOWANE TEMATY

- Żyjemy w ciągłym kontakcie z innymi, dzieląc się wzajemnie wiedzą i umiejętnościami.



- Dlaczego warto czynić dar z siebie dla innych?
- Umiejętność przyjmowania pomocy.

### 1.5. ZADANIA DLA UCZNIĄ, SAMOWYCHOWANIE



#### Normy

- Otrzymane talenty pomnaża się, dzieląc się nimi z innymi.
- Potrzebna jest postawa empatii i wrażliwości, ażeby dostrzec potrzeby innych i pomagać kolegom, którzy tej pomocy potrzebują<sup>1</sup>.
- Nie należy traktować kolegów jako konkurentów w nauce.

#### Zasady

- Chętnie pomagam kolegom, którzy mają problemy w nauce.
- Nie wywyższam się z powodu posiadanych umiejętności i zdolności.
- Dzielnie się umiejętnościami traktuję jako przysługę koleżeńską.

### 1.6. ZADANIA DLA RODZICÓW



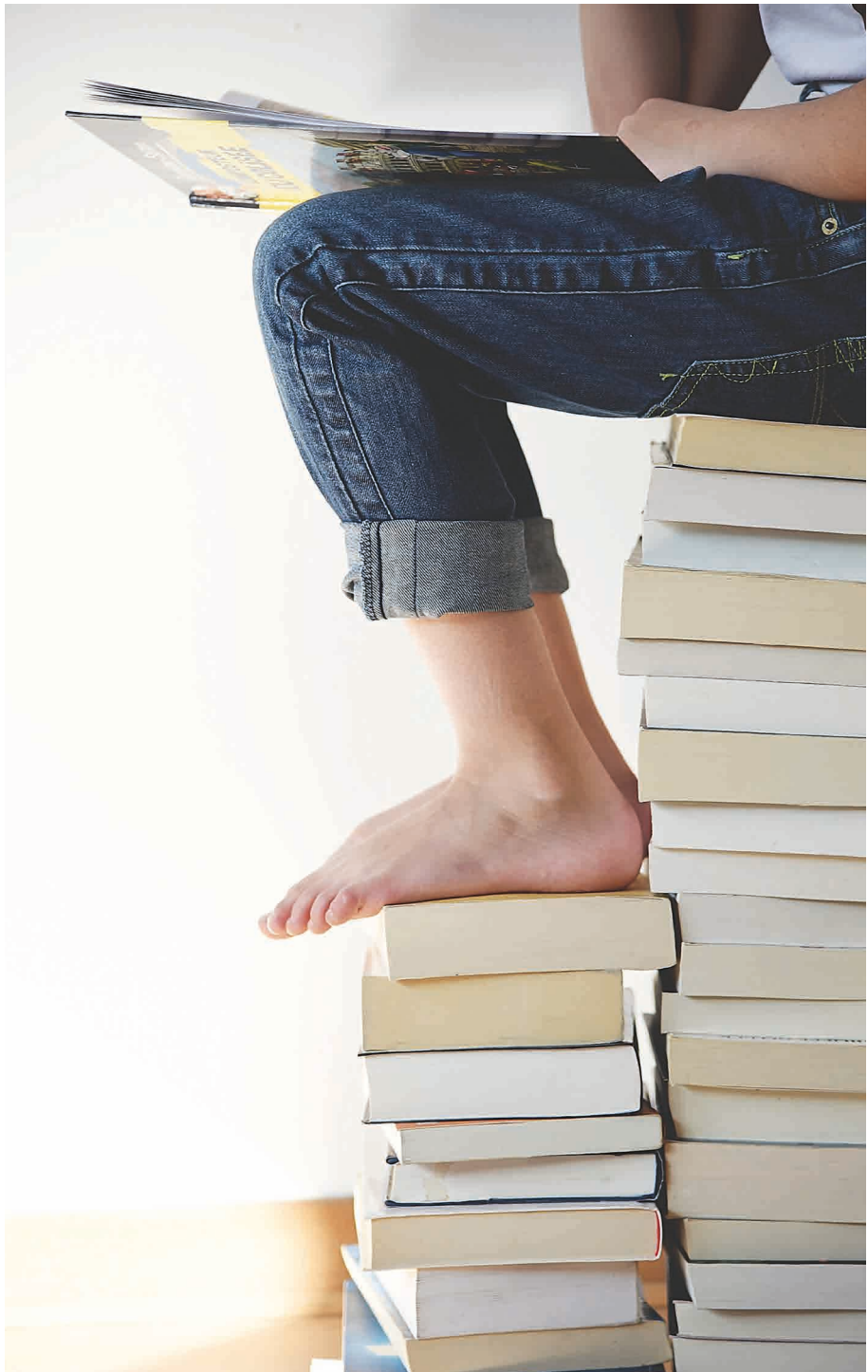
#### Normy

- Bierność młodych ludzi wobec problemów ich kolegów wynika między innymi z błędów wychowawczych.
- Poświęcając czas dla innych, młody człowiek uczy się cierpliwości i odpowiedzialności za drugiego.
- O człowieku nie świadczy poziom i wszechstronność jego wykształcenia, ale to, ile potrafi dać z siebie dla innych.

#### Zasady

- Wychowuję dzieci do dzielenia się z innymi wiedzą i talentami.
- Nie ganię dziecka za to, że poświęca swój czas by pomagać innym, zamiast „inwestować w siebie”.
- Staram się cierpliwie i spokojnie przekazywać dziecku własną wiedzę i doświadczenie.

<sup>1</sup> „W każdej współpracy z trudnymi ludźmi dajemy dowód miłości ku Bogu; poznajemy ją najczęściej po umiejętności współżycia i współpracy z ludźmi. Nie sztuka jest pracować z łatwymi”. S. Wyszynski, *Duch pracy ludzkiej. Myśli o wartości pracy*, wyd. Soli Deo, Warszawa 2020, s. 143.



## 1.7. ZADANIA DLA SZKOŁY, WYCHOWAWCY

### Normy

- W przekazywaniu wiedzy należy brać pod uwagę różne możliwości percepcyjne uczniów.
- Forma przekazywania wiedzy ma wpływ na stosunek ucznia do wykładowanego przedmiotu.
- Należy zawsze szanować ucznia, który ma mniejszą wiedzę i umiejętności.

### Zasady

- Traktuję zawód nauczyciela jako powołanie.
- Jestem skłonny poświęcić swój czas pozalekcyjny dla uczniów potrzebujących dodatkowej pomocy.
- Uczę, że wiedza, sama w sobie, nie spełnia społecznego przesłania.
- Pokazuję uczniom, jak umiejętnie dzielić się posiadaną wiedzą z innymi.



## 1.8. SPOSÓB REALIZACJI

Nauczyciel przeprowadza eksperyment, proponując uczniom dwa sposoby przygotowania się do tego samego zadania – może to być przygotowanie się do klasówki, referatu, prelekcji czy prezentacji. W pierwszym przypadku każdy uczeń przygotowuje się samodzielnie, w drugim natomiast – pracując w grupie. Po zakończonym zadaniu można razem omówić trudności, jakie uczniowie napotkali podczas wspólnej pracy, ale przede wszystkim korzyści i owoce płynące z działania w grupie.



## 1.9. OSIĄGNIĘCIA, EFEKTY

Młodzi ludzie dzielą się swoimi umiejętnościami z innymi, wymieniają doświadczenia. Nie traktują siebie nawzajem jako konkurentów w walce o dobre oceny. Dzięki temu uczą się cierpliwości i odpowiedzialności (także za drugiego). Potrafią również przyjąć pomoc, kiedy sami nie radzą sobie w nauce. Nie boją się zadawać pytań i wiedzą, że mogą zaufać swoim kolegom i wychowawcom.





## 1.10. ZAGROŻENIA

Zdolni młodzi ludzie angażują się we własny rozwój intelektualny, nie znajdując już czasu na dzielenie się swoimi umiejętnościami z tymi, którym nauka nie przychodzi łatwo. Gardzą słabszymi uczniami i wywyższają się z powodu własnych osiągnięć. W efekcie mniej zdolni popadają w kompleksy i nie rozumieją, że ich wartość nie wynika wcale z ilości posiadanych talentów. Czują się upokorzeni, gdy ktoś proponuje im pomoc w nauce. Postawa ta może się utrwalić i zostać przeniesiona na inne dziedziny życia.



## II. PEDAGOG

### 2.1. TREŚĆ MATERIAŁU

Najnowsze badania dotyczące sposobu uczenia się pokazują, że większe efekty przynosi nauka oparta na pracy w grupie, niż indywidualna. Taką formę zdobywania wiedzy wymusza również samo życie. Po pierwsze nauczyciel nie stanowi już dla ucznia jedyne źródła wiedzy, dlatego uczniowie

powinni posiadać umiejętność wybierania z różnych źródeł tego, co wartościowe i przydatne. Po drugie pracodawcy poszukujący pracowników jako jedno z ważnych kryteriów stawiają umiejętność współpracy w zespole. Dzisiejszy świat wymusza więc na edukacji szkolnej poszukiwanie takich form nauczania, które wykształcą w młodzieży niezbędne we współdziałaniu i współpracy umiejętności. Uczeń powinien umieć wyciągać wnioski, jasno formułować własne myśli, aktywnie słuchać, radzić sobie z krytyką, być asertywnym i hierarchizować zadania. Powinien posiadać umiejętność pracy w grupie i dzielenia się swoją wiedzą i umiejętnościami z innymi.

## 2.2. LITERATURA WYBRANA Z KOMENTARZEM

Powieść *Sposób na Alcybiadesa* Edmunda Niziurskiego opowiada o grupie chłopaków, ośmioklasistów uczących się w Szkole im. Lindego na warszawskim Żoliborzu. Gdy okazało się, że uczniowie klasy ósmej A nie uczą się i mają braki dosłownie z wszystkich przedmiotów, nauczyciele postanowili zająć się ich edukacją, by chłopcy nadrobili zaległości. Zaistniała sytuacja poruszyła całą szkołę do tego stopnia, że krnąbrni uczniowie dostali od starszych kolegów miesiąc, na uspokojenie sytuacji. Wówczas Zasepa postanowił zdobyć sposób na nauczycieli, tak by bez nauki zaliczać kolejne semestry i przechodzić z klasy do klasy. Rzekomo sposób ten był znany wśród starszych chłopców. W końcu grupie Zasepy udało się kupić od starszych kolegów sposób na Alcybiadesa, nauczyciela historii. Był on najtańszy i tylko na niego było stać chłopców.



Ucniowie z Ełku poczęli się kręcić niecierpliwie i przestępować z nogi na nogę, a jeden racjonalista usiadł na chodniku, wyjął bułkę z salcesonem i zaczął zajadać. Biedny nauczyciel, ich opiekun, spoglądał raz po raz z nadzieją na Alcybiadesa. Alcybiades jednak, skończywszy obserwację gołębi na dachu kamienicy Baryczków, pochłonięty był z kolei obserwowaniem gołębi na dachu kamienicy Fukierów. Nieszczęsny pedagog z Ełku spoglądał więc na Dyra, ale z naszym Dyrem działały się dziwne rzeczy. Stał jak posąg zaklęty. Z pewnością moje natchnione słowa brzęczały mu w uchu jak najpiękniejsza muzyka i nie wiedział, co ma podziwiać bardziej: szerokość płaszczyzny dziejowej, zaskakujące dygresje czy płynność mojej wymowy.

E. Niziurski, *Sposób na Alcybiadesa*, wyd. Greg, Kraków 2018, s. 275-276.



Lekcja dotycząca przekazywania wiedzy i umiejętności drugiemu człowiekowi w życzliwy sposób jest związana z prezentowaną w podręczniku wartością piętnastą o radości płynącej ze wspólnego zdobywania wiedzy. Przy omawianiu wartości warto również, podobnie jak przy wartości piętnastej, przyjrzeć się scenie z powieści *Sposób na Alcybiadesa*. Tym razem jednak widzimy zupełnie odmienionych uczniów klasy ósmej A. Z zapalem oprowadzają kolegów z Ełku po Stolicy, czyniąc wiele dygresji o historii miasta. Uczniowie wzbudzają niemały szok w Dyrektora swojej szkoły, a uczniowie z Ełku nawet zaczynają się nudzić zbyt przydługimi opowieściami. Przemiana uczniów to zasługa nauczyciela historii, zwanego przewrotnie Alcybiadesem.

### III. NAUCZANIE RELIGIJNE

#### 3.1. NAUCZANIE PAPIESKIE

Potrzebna jest dziś nowa „wyobraźnia miłosierdzia”, której przejawem będzie nie tyle i nie tylko skuteczność pomocy, ale zdolność bycia bliźnim dla cierpiącego człowieka, solidaryzowania się z nim, tak aby gest pomocy nie był odczuwany jako poniżająca jałmużna, ale jako świadectwo braterskiej wspólnoty dóbr.



NMI 50.

Dlatego autentyczne duszpasterstwo powołań będzie starać się nieustannie wychowywać chłopców i ludzi młodych do ochotnego podejmowania obowiązków, ukazywać im sens bezinteresownej służby, wartość poświęcenia, bezwarunkowego oddania siebie. Szczególnie pożyteczne jest tu doświadczenie wolontariatu, który spotyka się z rosnącym zainteresowaniem młodzieży.

PDV 40.

Zaniechanie wysiłków na rzecz pielęgnowania i zachowania właściwej relacji z bliźnim, wobec którego mam obowiązek opieki i ochrony, niszczy wewnętrzną relację z samym sobą, z Bogiem, z innymi i z ziemią. Kiedy wszystkie te relacje ulegają zaniedbaniu, kiedy na ziemi nie ma



już sprawiedliwości, to, jak mówi Biblia, zagrożone jest całe życie. Tego nas właśnie naucza historia Noego, gdy Bóg grozi ludzkości zniszczeniem z powodu jej ciągłej niezdolności do życia zgodnie z wymogami sprawiedliwości i pokoju: „Postanowiłem położyć kres istnieniu wszystkich ludzi, bo ziemia jest pełna wykroczeń przeciw mnie” (Rdz 6,13). W tych starożytnych opowiadaniach, pełnych głębokiej symboliki, zawarte już było przekonanie, odczuwane i dziś, że wszystko jest ze sobą powiązane i że autentyczna troska o nasze życie i naszą relację z naturą jest nierozdzielnie związana z wymiarem sprawiedliwości i braterstwa oraz wierności wobec innych.

LS 70.



### 3.2. PISMO ŚWIĘTE

Wy jesteście solą ziemi. Lecz jeśli sól utraci swój smak, czymże ją posolić? Na nic się już nie przyda, chyba na wyrzucenie i podeptanie przez ludzi. Wy jesteście światłem świata. Nie może się ukryć miasto położone na górze. Nie zapala się też lampy i nie umieszcza pod korcem, ale na świeczniku, aby świeciła wszystkim, którzy są w domu. Tak niech wasze światło świeci przed ludźmi, aby widzieli wasze dobre uczynki i chwalili Ojca waszego, który jest w niebie.



Mt 5,13-16;  
por. Dz 2,44-46.

### 3.3. KATECHIZM KOŚCIOŁA KATOLICKIEGO

Obowiązek traktowania drugiego człowieka jako bliźniego i czynnego służenia mu jest szczególnie naglący wtedy, gdy będąc pozbawiony czegoś, znajduje się on w potrzebie. „Wszystko, co uczyniliście jednemu z tych braci moich najmniejszych, Mnieście uczynili (Mt 25,40)”.



KKK 1932;  
por. 51: 52.

## IV. LITERATURA

Franciszek, *Enc. Laudato si'. W trosce o wspólny dom*, wyd. Edycja Świętego Pawła, Częstochowa 2015.

Hauk D., *Łagodzenie konfliktów w szkole i w pracy z młodzieżą. Poradnik do treningu mediacji*, tłum. M. Jałowiec, wyd. Jedność, Kielce 2006.

Hoffman M.L., *Empatia i rozwój moralny*, tłum. O. Waśkiewicz, Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, Gdańsk 2006.

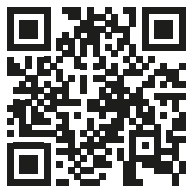
Jan Paweł II, *Adh. Pastores dabo vobis*, w: tegoż, *Dzieła zebrane*, t. 2, *Adhortacje*, Wydawnictwo M, Kraków 2006, s. 327-418.

Jan Paweł II, *List apostolski Novo millennio ineunte do biskupów, duchowieństwa i wiernych na zakończenie Wielkiego Jubileuszu Roku 2000*, w: tegoż, *Dzieła zebrane*, t. 3, *Listy*, Wydawnictwo M, Kraków 2007, s. 531-561.

Jaques D., *Uczenie się w grupach*, tłum. D. Elsner, A. Gałązka, wyd. Ośrodek Kształcenia i Doskonalenia Kadr Instytutu Technologii Eksploatacji-MEN, Radom-Warszawa 1997.



- Kongregacja Nauki Wiary, *Katechizm Kościoła Katolickiego*, wyd. Pallottinum, Poznań 2002.
- Mika S., *Psychologia społeczna dla nauczycieli. Teoretyczne podstawy oraz przykłady programów oddziaływań*, wyd. Żak, Warszawa 1998.
- Molnar F., *Chłopcy z Placu Broni*, tłum. T. Olszański, wyd. Nasza Księgarnia, Warszawa 2018.
- Myers D.G., *Psychologia społeczna*, tłum. A. Bezwińska-Walerjan, Zysk i S-ka Wydawnictwo, Poznań 2003.
- Niziurski E., *Sposób na Alcybiadesa*, wyd. Greg, Kraków 2018.
- Nolte D., Harris R., *Nastolatki patrzą na nas*, tłum. M. Kapera, Instytut Wydawniczy Pax, Warszawa 2005.
- Nowak E., *Pajaczek na rowerze*, wyd. Greg, Kraków 2018.
- Ossowska M., *Motywy postępowania. Z zagadnień moralności*, wyd. Książka i Wiedza, Warszawa 2002.
- Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu. Biblia Tysiąclecia*, wyd. Pallottinum, Poznań 2012.
- Wachowiak A., *Chrześcijańska etyka pracy*, wyd. Drukarnia i Księgarnia Świętego Wojciecha, Poznań 2006.
- Wyszyński S., *Duch pracy ludzkiej. Myśli o wartości pracy*, wyd. Soli Deo, Warszawa 2020.



## FILM EDUKACYJNY

*Przekazywanie wiedzy i umiejętności drugiemu człowiekowi w życzliwy sposób*

<https://youtu.be/pU6mE1Tg33U>

